

Csurgó és Vidéke

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap — Megjelenik minden vasárnap.

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre 8 korona. Félévre: 4 korona.
Negyedévre: 2 korona
Egyes szám ára: 20 fillér.

Társzerkesztők:
Dr. Nagy Sándor, ügyvéd.
Matter János, főgimn. tanár.
A lapot illető közlemények az utóbbi címre küldendők — Keziratokat vissza nem adunk.

KIADÓHIVATAL:
Vágó Gyula könyvnyomdája,
hova az előfizetési díjak és a hirdetések küldendők
Hirdetések jutányosan számítanak.

Hazai ipar.

Nap-nap után olvassuk a napilapokban, valamint a vidéki lapokban, hogy elő kellene mozdítani a hazai ipart. Így pl. Magyarország Bartha tollából közölt egy hosszabb vezércikket nemrég. A Budapesti Hírlap szintén sorompóba áll a magyar ipar érdekében stb., csak a Csurgó és Vidékében fűjt hátrálót több kereskedőnk, nem kellyén neki a hazai ipar. A hazai iparra nézve kelt ugyanakkor is néhány a szerkesztőség részéről lapunkban is, hogy most újra szóljunk és ha kell újra és újra; mert vannak egyes kérdések, melyeket elaludni hagyni nem szabad, de felszínen kell tartani, hogy, ha csak egy korbeltben is lángot sikerül gyújtanunk a hazai ipar pártolása, előmozdítása érdekében s szinte megjutalmazva érezzük megunkat minden szóért, sőt betűért, melyet ilyen tekintetből a papirra vetettünk.

A Csurgó és Vidéke ezidei 3. számában szinte kifigurázták, — látszólag csekélység ugyan a gyújtó — az Emke-gyújtót az akkori memorandum aláírói Erre nézve kaptunk Temesvárról egy választ,

melyet ideiktatni annál érdekesebb, minél bizonyosabb, hogy hazai ipart főlebb vinni csak úgy lehet, ha a hazai gyártmányt magunk is igyekezzünk fölkarolni, kezdve a cinnától, gombtól, gyujtótól. — Ha magunk is veszett híret költjük iparunknak, minek pártolná azt a külföld s különösen a keleti országok: Románia, Szerbia, Törökország?

Ha mi itt benne erősek és kitarók leszünk a hazai ipar felvirágoztatásánál, ha talán egyben másban silányabb is a vett portéká a külföldinél, kiszorítjuk lassan-lassan piacunkról az osztrák ipart; iparaink, gyáraink a versenyt a külfölddel bátran fölvehetik; a Balkán-államok felé pedig egész biztosan kiküzdhetjük a más országok iparikkelt illetőleg a szupremáciát, a mint pl. az Emke-gyújtó Konstantinápolyban máris hódítást tett, a magyar ipar dicsőségére.

A Temesvárról érkezett válasz különben így szól:

B. lapjunktak ez évi január havi 3-ik számában azon alkalomból, hogy az ottani kereskedők a hazaiatlanság vádjá ellen védekeznek, a cikk írója jónak találja gyárt-

mányunkról az Emke-gyújtókról a lehető legrosszabbat mondani. Az ügyet az általánosság szempontjából nem akarjuk vizsgálni és nem foglalkozunk avval, hogy mennyire bizonyíték a kereskedők hazafiassága mellett az, amikor nemcsak hogy nem pártolják a magyar gyártmányt és már evvel is annak kivégzésére eleget tettek, de még azonkívül cseszrolják is. De a saját szempontunkból védekezni akarunk és e célból helyt kérünk b. lapjunktak.

Az első vád ellen mintha a mi gyujtóink drágábbak volnának mint a külföldi gyujtók, azzal védekezünk, hogy nemcsak hogy nem drágábbak, de igenis 20 százalékkal olcsóbbak ép azon fajtánál, melyből hozzánk a legtöbbet hoznak be Ausztriából. A linczi gyár kardos jegyű gyujtójáért a magyar kereskedők sok éven át egész máig 60 és 65 krt fizettek, mi eredeti láda vételénél kezdettől fogva 52 krért szállítottunk 100 dbonként és ebből az összegből még 5 százalékot fizettünk és fizetünk kulturális célokra.

Persze van aztán alárendeltebb minőségű osztrák gyujtó, ami olcsóbb. De miért hasonlítják az urak a magyar gyártmány minőségét a legjobb külföldi gyártmánnyal össze akkor, amikor nekünk még egyes sokkal jobb és olcsóbb gyártmányaink mellett a legrosszabb külföldi gyártmánnyal is kell versenyezni.

A mi a minőséget illető vád gyöngítésére tehetünk, az abból áll, hogy a t. fogyasztók-

Tárca.

Éjjel.

Írta: Hollósi István.

Budapest.

Sűrű, nehéz köd szakad. A házfalak, az utcák nyirkosak a nedvességtől. A levegő szinte elfojtja mellemet.

Mint a sírhalmok süppedt sora, gubbaszt az utcák fölszakgatott kövezete apró esomókba hányva.

Az ég vakon borul a világra; nem ragyognak szép, fényes csillag-szemek. A gázlángokat is egyre fojtogatja a köd, fázva, dideregve kaporodnak azok őszöb, őszöb.

A szél mint valami elikkadt, elfulladt, megdermedt szárnyas szárnyatog függ az ormótlán, sötét szürke-égben; meg nem libbenő szárnya elföd, elburkol mindent, elfojtja a természet lélegzéstelét.

Az óra ércnyelve belekondul e halotti némaságba; de mintha megreméne önmagától, elhallgat hirtelen.

Ez az éj, ez a komor, gyászos, minde- nektől elhagyott éj velem oly rokonnak tetszik, mintha csak a testvérem volna!

Az utcákon csatangólok, a sáros, hallgatag, esőndes utcákon a keresek valamit, mit tudni szeretnék, mi kerget e világon keresztül-kasul s kerget rajtam kívül megannyi milliót, míg egy gödörbe bele nem bolylok s el nem tűnök benne, mintha soh'ze letűnök volna!

Hát felelet ez?

Mire való élni? Cél-e az élet? vagy csak mód egy magasabb célhoz? .. valóban egy megvirradandó napnak, az örök-életnek sötét előéjszakája?

Örökélet! balga reményünk utvesztője, vagy-e? S ha vagy, mi vár ott ránk, kik porba törünk elöb, mint sejténők: miért is voltunk itten?

— Mit gyötörsz kínos aggodás? .. a bizonyosság szomját, tudom, soh'sem oltatom el!

— Pszt!

.. A kapu alól valaki kilép .. utóam jó ..

elhatalá mellett .. megáll, megfordult .. a szemembe nevet. Kezdőjét elvonja arcáról, az arca csupa festék, ah, de a szemek! egnek, lobognak, mint a gyeheña tüze! E kifestett, nevető arc olyan undorító!

Nyelvével csettent; megszólít.

— Min tündödl egyre? attól soh'ise lesz okosabb! Mit jársz-kelsz ide künn?

Vállamra üt.

— Gyere! — hideg van itt, szobám meleg .. arcod komor, én vig vagyok .. nem tetszik?

S odébb megy halkán dudorászva:

— Hess légy! — ne szállj rám! beteg vagyok am én! ..

Ugy érzem egyszerre én is beteg vagyok, valaminek a szomorú betege. De mintha most már tisztábban látnek; alig több az élet, mint, egy ilyen leány, ki a vállunkra üt: babám, akarsz?

Vannak, kik megundorodnak tőle; vannak, kik kapva-kapnak gyönyöreiu? ..

Kinek van igaza?

Nem hull a haj nincs többé kopasz ember.

Szenzációt kelt a gyógyfű kivonatam, melyet évek hosszú során át tanulmányoztam, hogy miképp lehessen megátolni a megkopaszodást.

Kapható gyógyszerárakban és mindennemű illat- és piperec-ke-ke-eskoda-ban. Főraktár: Török József gyógyszerár, Király-utca: 12.

Erdélyi főraktár és vezérképviselet: GÓTH GYULA illat- és piperec-ke-ke-eskoda-ban. — Egyedüli készítő és széjelkaldési raktára:

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl. — Egyedüli készítő és széjelkaldési raktára: Dobó Nándor, urí, női és színházi fodrász, Budapest Nefelejts utca 27. szám.

3-20

EXIKÁTOR

1 üveg ára 2 kor. 40 fillér.

Felfedeztem és százszoros pénzzel fizetek, ha kétszeri használat után meg nem szűnik a hajhullás, korpaképződés és mindennemű fejbőrbetegség.

zönség bírálata alá bocsátjuk gyártmányunkat, bátorkodunk a t. szerkesztőség címére egy pár száz doboz Emke-gyujtót elküldeni azon kéressel, kegyeskedjék azokat szétszattatni* és nyugodtan nézünk objektív bírálok ítélete elebe. Hogy gyártmányunk jó, amelllett szól talán az is, hogy alig egy év alatt majd 3000 koronát fizethetünk az Emkenek 5 százalékos jutalek fejében. A fővárosi közönség, mely pedig elég követelő, gyártmányunkat ritka partfogással felkarolta és szívesen szolgált bizonyítékkal, hogy a főváros első üzleteiben nagyon sok Emke-gyujtó lesz áruba, ami talán nem lenne lehetséges, ha az az Emke-gyujtó olyan szerencsétlen volna amilyenek a t. cikkirő mondja. De van még egy bizonyítékunk a mellett, hogy talán tudunk sürögés versenyre képes árut előállítani. Konstantinápolyban a világverseny találkozik. Svéd, belga, osztrák és angol gyárak versenyeznek ott egymással és mi, kik idebaza minden talpatnyi teret csak küzdelemmel hódítunk meg ottan az egész világ versenyével szemben, magyar gyártmányunknak tekintélyes helyet biztosítottunk és a magyar keresk. muzeum bárkin szívesen fog szolgálni adatokkal, hogy milyen rövid idő alatt tudunk mi gyártmányunknak ott lenni tekintélyes fogyasztást biztosítani.

Kérjük tehát az urakat, ne tekintsek a magyar gyártmányt delquensnek, melyről mindig a legrosszabbat tetelezzük föl és melyet el kell itélni. Tekintsük edes gyermeknek, kinek még kisebb hibáit meg is bocsátjuk. Ne legyünk egymással kíméletlenek az osztrákok kedvéért, mert nagy és elegendő szükség van abban a tekintetben, hogy gazdaságilag összetartsunk. Országunk most olyan mint egy test, melynek erei vérét kifelé viszik, minden szükségletünk pénzünket idegenbe viszi; állítsuk helyre az egészséges vérkeringést a testen belül, mert különben halál a biztos vége.

Kütfő tisztelettel stb.
Temesvár, 1900 január hó 30.

Szana,
vezérigazgató.

Vicinálisaink érdekében.

Ki ne ismerné az utazás kellemetlenségeit és hosszadalmasságát helyi érdekű vasutainkon. A fővonalról a csatlakozási állomásra érkezve rendszerint sokáig kell várakoznunk míg a vonat a vicinálison megindul, akkor meg a hosszú menetidő és az állomásokon való sok ideig való tartózkodás, melyet az áru-kezelés okoz, nem tartozik a kellemességek közé. Hányszor tapasztaljuk, hogy jó lovak és kényelmes hintók boldog birtokosai szívelebben utaznak saját fogatukon mint a vicinálisoknak bosszantóan lassan járó bársony kupéiban.

A helyi érdekű vasutakat használó közönség örömmel olvasta a minap megjelent felhivatalos közleményt, mely hírül hozta, hogy a kereskedelmi miniszter a m. kir. államvasutak igazgatóságának megengedte, hogy motor kocsit szerezzen be és tegyen kísérleteket oly irányban, miként lehetne electromos akkumulátorokkal fő és helyi érdekű vasutaink személyforgalmát közúti vasút mintájára berendezendő, gyakran közlekedő motóros kocsikkal lebonyolítani.

Ha ezen kísérletek, főleg a költségek tekintetéből kedvező eredményre vezetnek, úgy különösen helyi érdekű vasutaink személyforgalma — a fő-

*) A hol szükségét láttuk, már meg is tettük. A gyujtó 9-én megkezdett. Szerk.

vasutakon e részben nyílván elég kényelmes az utazás — óriási átalakuláson menne keresztül.

Az áruforgalom első sorban teljesen el volna különítve a személyforgalomtól, az árukezelés folytán — eddig szükséges volt — hosszadalmas állomási tartózkodások megszűnének.

Képzelnék azon nagy kényelmet, hogy p. S.-Szobbról reggel 6 órától kezdve minden órában, vagy két órában indulna egy motorkocsi, mely 40 utast volna képes elvinni Balaton-Szt.-Györgyre, viszont Balaton-Szt.-Györgyről szintén rövid időközökben indulna visszafelé egy-egy ilyen kocsi. Ezen motor kocsik akkumulátorjai a végállomásokon megtöltetvén vissza felé felhasználhatók volnának. Mennyi élvezetet szerezne az utazó közönségnek a motorkocsikon, fokozott sebességgel való kényelmes utazás, mely a mostani menetidőnél talán felével kisebb lenne, viszont a vasúti gép füstjéből való mentesség sem volna az utolsó élvezet.

Most már csak az a kérdés, volna-e ily nagyobb szabású személyforgalomnak utazó közönsége? Sajnos, hogy a mi vidékünkön lévő helyi érdekű vasutakon nem lehet ezen kérdésre ez időszerint igennel felelni. Mert az ily tramway nevű forgalom nagy személyzetet igényel és az akkumulátorok megtöltése sok loerőt illetve költséget fogyaszt, amely költségeket a személyforgalomnak a mostaninál talán tízszeres emelkedése is alig hozná be. Mindamelllett örvendhetünk, hogy megkezdődnek a kísérletek ezen irányban, mert ha az első időben naponként csak két vagy négy kellemes, gyorsan járó, személyvonatot ill. motorkocsit kapnának vicinálisaink, kezdetben ez is szép eredmény volna, s tán gyermekeink megérik azt az időt is, hogy a vicinálisok nem lesznek többé gúnytárgyai az élcelődőknek, hanem intenzív személyforgalmuk által egyes fűrdők és vidéki városaink emporiumának hathatós eszközeivé válnak.

H i r e l e k.

— Tisztelettel felkérjük lapunk t. hátralékosait, hogy hátralékaikat mentől előbb beküldeni szíveskedjenek.

— **Közjegyzőség Csurgon.** Alighanem közjegyzőséget kapunk Csurgon, legalább is szó van róla. Igaz is, hogy Somogyiak e részére nagyon is ráfér egy új közjegyzőség felállítására; mindenesetre gyorsabb lesz az e körbe tartozó ügyek lebonyolítása, mint most a mikor Marcalival vagyunk összekötve. Emberileg is lehetetlen, hogy a közjegyző oly sokszor Csurgóra jöhessen, de viszont a felek sem zárandók lehetnek. Bár sikerülne ez a tervszeg.

— **A csurgói segélyszövetkezet** folyó hó 3-án a városnapi tanácsstermben tartotta meg évi rendes közgyűlését. Az igazgatóság jelentését Trauberman Ádám másodigazgató terjesztette elő a szövetkezet vagyoni állapotáról és a VI. évtársulatnak a múlt év végén történt felszámolásáról. Majd Hejjas Pál terjesztette elő a felügyelő bizottság jelentését ugy ezt, mint az igazgatósági jelentést, a közgyűlés helyeslőleg vette tudomásul. Az igazgatóságának 3 évre szóló megbízatása lejárván választásra került a sor. A leköszönő igazgatóság csaknem teljes számban közfelkiáltással ismét megválasztatott. Új igazga-

tósági tagokká: dr. Éhu Kálmán és Fischer Simon, ügyészsze: B. u. S. Sindor választattak meg. A közgyűlés — tekintve a szövetkezet folytonos gyarapodásával járó nagyobb fokú tevékenységet és a tisztviselőknek a szövetkezet érdekében kifejtett lelkiismeretes, buzgó munkálkodását, a pénztáruok hitelesét 600 koronáról 800 koronára a könyvvezetőt pedig 1000 koronáról 1200 koronára emelte. Mind ez igen szép és örültünk rajta, hogy az egyesület oly szép n virágzik és hogy új választmányi tagokkal egészült ki; csak azt az eljárást csodáljuk, hogy az ügyészi állást, mely nemfőz hivatalbeli állás, a volt ügyész megkérdezés nélkül vagy ebből szándékunknak előzetes tudatása nélkül töltötték le. Ez a jutalom annyi évig tartó színté ingyenes igazgatókodásért, ügyészkedésért.

— **Halálozás.** Folyó hó 5-én a korahajali órákban elhunyt Magyar-Bolyban H. day Sándor egykori kiváló népszínmű énekes, a ki kivált a debreceni s a kolozsvári színházaknál aratta babérait, később a városligeti színikörben és az országban több helyütt, de ekkor már mert esengő tenorhangját elvesztette, inkább mint tragikus színész szerepelt. Fintalabb korában Csurgón is játszott. Ezérsége mindinkább megrendülvén, visszavonult a színpadtól s várta nyugdíjaztatását, de már nem élvezhette, mert a halál angyala előbb megváltotta kinyitól. Haday Sándorné, szül. Koda Róza, férjét, Matter János figyelm. tandr és neje sügőrukat gyászolják az elhunytban és gyászolja ezeken kívül nagyszánu rokonság és az a közönség, mely remek színpadi alkotásaiknak részese és élvezője volt. — Beke poraira!

— **Thea-estély** lesz február hó 18-án a Korona-szálló nagytermében, melye az iparos és kereskedő ifjak olvasóköre rendez s melyre minden külön meghívás nélkül minden tisztességes és jóra való ember megjelenhetik. A thea-estélyen Matter János társzerkesztőnk tart felolvasást „Janikától Jeanon, Hunzin stb.-in keresztül egészen Junióg” címmel.

— **Köszönetnyilvánítás.** Pallini báró Inkei István, édesatyja id. báró Inkei József elhalálozása alkalmából, 100 koronát ajándékozott a csurgói önk. tűzoltóegyletnek. Ezen jótékony adományért az egylet parancsnoksága hálás köszönetét nyilvánítja. Az elhunyt nemeselekkü főur az egyletnek első alapító tagja volt s így mint már említettük, a temetésén hálás piétásból képviseltette magát az egylet 20 tag által.

— **Meghívó.** A „nagy-atiadi kaszinó” 1900. évi február hó 17-én a korona vendéglő nagytermében és saját helyiségeiben zárkőrű kaszinó-bált rendez. Belépő-díj: személyjegy 4 korona, családijegy 10 korona. Kezdet este fél 9 órakor.

— **A somogy-csurgói takarékpénztár mérlege.** Összes forgalom 5608117 kor. 70 fil., tiszta nyereség 20115 kor. 68 fil. Betétforgalom: betétel 305692 kor. 48 fil., kiadás 267058 kor. 12 fil., szaporodás 38634 kor. 36 fil., múlt évi betét 305537 kor. 90 fil., állomány 1899. év végén 344172 kor. 26 fil. Váltó forgalom: kiadás 2504641 kor. 24 fil., bevétel 2489419 kor. 98 fil., szaporodás 15221 kor. 26 fil., múlt évi állomány 669872 kor. 40 fil., állomány 1899. év végén 685093 kor. 66 fil. Jelzálog kölcsön forgalom: kiadás 11300 kor., bevétel 6444 kor. 94 fil., szaporodás 4855 kor. 6 fil., múlt évi állomány 229196 kor. 98 fil., állomány 1899. év végén 234052 kor. 4 fil. — Közgyűlést február 23-án tartja, hogy megtörténjenek egyes választások, e ökerűjenek egyes irítványok s fölemeltessek e etleg egyes tisztviselők fizetése, a melyre lelki meretes munkájok révén reá szolgáltak.

— **Hazai ipar.** Mai számunk vezércikke a hazai iparról szól, még pedig az Emke-gyujtó révén, amikor szinte a legutolsó percben kapjuk a zalavármegyei magyar iparvédő egyesületnek Zala-Egerszegről kelt felhívását a magyar ipar érdekében. Ha korábban kapjuk a felhívást, legalább is a felét közölnük volna egyes elfogult kereske-

dőink és egyes nem honi gyártmányt vásárlók okulására, megterésére, vagy megterítésére. Junius 14-én mondották ki a buzgólkodók a hazai ipar pártolásának szükségességét Zala-Egerszegen, hogy a mi az ország keleti részén Kolozsvár, az legyen a nyugoti részen Zala-Egerszeg a magyar ipar pártolása és előmozdítása tekintetében. Mindenesetre szép a zalaegerszegiek terve, kívánjuk hogy meg is valósuljon és prosperáljon a szép ügy, melynek érdekében társulni óhajtának. Március hó 4-én délelőtt 11 órakor, a megyeház nagytermében lesz a Zala-vármegyei magyar iparvédő egyesületnek közgyűlése. Ezen közgyűlésnek tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. Tartja dr. Kele Antal. 2. A hazai iparvédő mozgalmak ismertetése és jelentés eddigi működésünkről, Előadja Borbély György. 3. Pénztáros jelentése. 4. Az alapszabályok tárgyalása, elfogadása és az egyesület végleges megalakulása. Előadja dr. Csák Károly. 5. A védnök, örökös tiszteletbeli tagok, tisztviselők, igazgatóság, felügyelő-bizottság és főfelügyelők választása. 6. Egyéb indítványok. Eljén a magyar ipar és termelés!

— **Hogy id. Inkei József báró** menyire emlékeztében áll a csurgóiaknak, mutatja a csurgói takarékpénztárnak január 31-ikéről keltezett és Inkey István báróhoz intézett következő részvétirata:

Méltóságos Báró Ur!

A csurgói takarékpénztár r. t. igazgatósága mai ülésén e határozta, hogy boldogult Inkei báró halála alkalmából méltóságodhoz intézendő átiratban mély fájdalomát, őszinte részvétét fejezi ki ama csapás felett, mely első sorban a báró-családot, másodsorban a nemzeti társadalmat s főleg megyénket érte.

A gyászteret a csurgói takarékpénztárt közvetlenül az által érinti, hogy annak több mint egy negyed századdal ezelőtt közgazdasági érdekből történt alapításában méltóságod boldog emlékü atyja nemcsak előkelő részt vett, hanem éveken keresztül ez intézetnek tiszteletbeli elnöke maradt, hogy az intézmény megszilárdulását s iránta a közönség bizalmának megjízmosodását elősegítse.

E kiváló érdemeknek legközelebb tartandó közgyűlésünk jegyzőkönyvében való megörökösítését, mint igazgatóságunk határozatának tudomásul vételét kérve vagyunk hazafias üdvözléssel sat. . .

— **Kivilágítás.** Két szerencsétlen városi ügy címén mult számunk a koldulást s az átjárók ügyét szelőlötte s belé volt hozva a cikkbe csak amugy mellékesen a gyalogjárók (járdák) ügye is. Javítani való akad persze minden téren bőven; de illő, hogy a javítás és rendbehelyezés ügyében az arra hivatottak, megbízottak járjanak a sorban legeül. Ugy t. i. hogy ha a mult év decemberének egyik napján, konok, rossz idő és sötét volt, az ó-falusi pógárokat — ezeket talán nem annyira — mint inkább a kabátos népet, reggel felhétkor dobbal riasztották föl álmukból, hogy a ki bármintemű adójával ilyen vagy olyan hátralékban van, azt lefizesse: a lámpavilágításra is legalább felényi gondot fordítanak a más tekintetben szinte a végrehajtoknál is végrehajtokbák. Kérem — ez nem hazugság — a holdjárásához van mérve nálunk a világítás. Értjük, hogy holdtöltekor nincs szükség petroleum fogyasztásra; de első negyedkor úgy kellene, hogy a falusi lámpák égjenek, ha nem is mindenütt a faluban, legalább is a főbb utakon; legalább a pályaház felé vezető uton, mert akár a nyakát is szegheti egy-egy halandó, helybeli, idegen egyaránt, mert egyrészt nagyon korrekta az út, másrészt, hogy semminemű bicskával az utat mellett a sötétséget elválasztani nem lehet. Nem vagyunk képesek fölfogni, hogy miért kell ma vissza mennünk a megboldogult Kánya Balázs álláspontjára, a ki midőn községünknek világításáról volt szó azt mondta, hogy fölöslegesek itt a lámpák, a ló haza talál, a becsületes ember az meg otthon van ilyenkor. Akárhogy is fogják fel mások a község kivilágításának ügyét, a mostáni világítás nem felel meg a világításhoz tűzött

célnak. A lámpák nem parádéra kerülnek, annál kevésbbé, mert a lámpaügyet amugy is mi adozó polgárok fizetjük, a kiket mint mondjuk, a hajnali órákban dobszóval is fölrasztanak. A kellő világítás ügye még a községünkbe érkezők szempontjából is kívánatos, hogy ne lássák a nyomoruságot, mely történt, mikor az őszszel egy jubileumi küldöttség kocsi és lámpák égése nélkül vonult be városunkba. Ne tegyük ki vagy talán ne doboltassuk ki uraim, hogy Csurgón csak méceses vagy fagygy-gyertyás lámpással járhatunk az esti időben? Éjjel pedig a kinek a baloldala fáj, forduljon jobbra, a jobboldal fájós balra. Senki ide éjjel ne érkezzék, mi se utazunk éjjel sehová és soha.

— **Szerelmi idill a vicinálison** A veszprémdombóvári vicinális egyik rozsut kupájában, — egy tü és szemü menyecske szállott be vigan. Egy szintén utazni későű hőszívű ifju nyomban utána szállott. Ketten voltak csak a kupában. A vonat megindult és az ifju nyomban hevesen utavaroelni kezdett az aszonyknak. És pedig oly hatásosan, hogy alig hagyta el a vicinális Tamásit, igen bizalmasá vált a társalgás a kupában. A menyecske az ajtóhoz támaszkodva állott éppen és ezt az alkalmat felhasználta a merész ifju. Egy gyors mozdulattal felugrott a lécáról és tüzesen megölelte az asszonyt. Ekkor azonban váratlan eset történt. A heves mozdulattól felnyíllott az amugy is rozoga ajtó és mindketten lepottyantak a sinek mellé. Sikoltozásukra megállott a vonat, de hűla a vicinális lassúságának, a kis kalandnak nem lett tragikus vége. Mindössze egy kis orrvérzés.

— **Váltó-történet** A surdi kisbíró jan. 24-én beállított a csurgói takarékbá. Hozott magával egy a község pecsétjével ellátott bizonyítványt, a melyen jómódu surdi gazdák aláírása is ott lebeg, de hozott egyszersmind váltót is. A váltó 500 koronára szolt. Az igazgatóság egészen jóhiszeműleg megszavazta a kölcsönt, mivel azonban sok volt a dolog, megmondták atyánknak, hogy délután jöjjen. Délután, mikor a napbiztos a takarékbá jött, látta egy sarokban meghúzódva a különben is züllő hírből álló és előtte ismerős kisbíró. Kérde tőle, mit vár? Bátyám Zsganecc bizott meg az 500 korona felvételével. Jó, majd holnap fizetünk. Persze, hogy nem fizettek, mert gyanusaknak tűnven föl a napbiztos előtt a községi bizonyítvány s a váltó aláírásai, összehasonlította ezeket a más Surdon kelt váltók aláírásaival s legott rájött a hamisításra. Midőn másnap a kisbíró megjelent, hamarosan két szuronyos csendőr is ott termett. Elkísérték vagy talán be is kísérték a kisbíró, a ki erősen bizonyította ártatlanságát, mondván, hogy Csurgón a Láng-féle malomnál nyomta kezébe egy polgár a váltót s ő egész jóhiszeműleg föl akarta venni a pénzt, az ismeretlen polgár nevében. Igazán sok a furfang; de nemhiába ismeretes a furgangos paraszt is, a ki kevés híján majdnem a takarékpénztár eszén is tuljárt.

— **Cselédügy.** Kiténtetett cselédekről nap-nap után olvasunk. Így nemrégén egy Budapesten szolgáló cseléd lett kiténtetve 50 éves hű szolgálatáért, most meg Döry Józsefnek Lakatos Mihály nevű ódalmandi hajdúnak küldött elismerő oklevelet és 100 korona jutalmat 47 esztendeig tartó, hű szolgálatáért a földmívelésügyi miniszter. E kiténtetéseket azért találjuk fölemlítendőknak, mert szinte elképzeltetelennak tetszik előttünk, csurgóiak előtt, hogy egy cseléd 40 esztendeig, sőt tovább is ellehet ugyanegy családnál szolgálatban, midőn nálunk ha félesztendeig megtartott valamely helyet, ezt már mint nagy dolgot emlegetni szokta. Nagyritkán akad ugyan nálunk is egy-egy jóra valóbb szolgálattevő, de odáig soha el nem jutunk, hogy valamely csurgói cseléd jutalmat kapjon. Ennek sok oka lehet; de a többi között nálunk is van egy ok amit Bihari Imre felhoz a Zalai Közlöny az évi 4-ik számában. Közöljük szószerint. Egyszerűen képtelenség az is, a mi a cselédszerző díjak beszédésével történik. A szerző, mihelyt a cselédet elhelyezi, azonnal követeli a díját a gazdától is, a cselédétől is. A cselédnek rendszerint nincs pénze és a gazda kénytelen azonnal

előleget is adni, holott a cselédnek előleget adni tulajdonképen nem szabad. Így anélkül, hogy tudná, megfelel-e a cseléd a kívánalmaknak, a gazda már legalább is négy koronát elköltött. Igaz, hogyha a cseléd rossz, a szerző köteles helyébe mást adni, de a ki ezt már megpróbálta, tudja hogy mennyi huzavonát, mennyi kellemetlenséget kell elszenvednie. Ha pedig időközben máshonnan szerez cselédet, ne adj Isten, hogy a szerző pénzt visszakapja az ember. — Majd más-kor én hozom a cselédet! — ez a stereotip válasz. Gyakorlati megoldást is ajánl a cikk írója. Kanizsára az ajánlat igen jó lehet, hogy a rendőrség kerületenként tartana fenn cselédközvetítő irodákat egy két tisztviselővel. Csurgón az ilyesmi teljes lehetetlen. Érdemes lenne, ha a csurgói cselédügyet egyéb más ügyek mellett megszellőztetné valaki: mert a cselédügy valóságos szekatura nálunk és leginkább a kapzsi cselédszerzők miatt.

— **Kérjünk Emke-gyujtót!** Az Emke-gyujtó előja: hazánkban kiszorítani az évi másfél millió forintba menő külföldi (osztrák) svéd-fajta-gyufa behozatalt. Az Emke-gyujtó-nak fája, doboza, papírja, minden része kizárólag hazai termék és első kísérlet e nembe. Az Emke-gyujtó szakértő vizsgálat alapján mégis jobb és kereskedők nyilatkozata szerint olcsóbb a külföldinél. A „Temesvári gyujtó-gyár“, mely az Emke-gyujtót gyártja, kizárólag magyar kézben van s a gyár ügyvezetése, könyvelése, valamint a gyár munkásai is magyarok. Az Emke gyujtót bevezetg már az ország legtöbb hatósága s az egyesület ezen hazai verseny-gyujtó erkölcsi támogatásáért 5 százalékat kap. Rövid idő alatt már eddig bejött egy néptanító fizetése. Minden kereskedésben közhelyiségben stb kérjünk, sőt követeljünk tehát Emke-gyujtót. Kereskedőknek a megrendelési cím, röviden: Gyujtógyár — Temesvár.

Életigazságok!

A kapzsi elő nélkül kapkod pénz és vagyon után; — a tékozló meg céltalanul fecsérl. — Hebel. —

— Nagy Sindóhoz anyira ragaszkodtak katonái, hogy, nemcsak a sereg, hanem egész Indiáig is elkísérték. — Morphaeus. —

Sohasem kérsz egy nőtől többet, mint mikor szerelméért esdekelsz. — Orfeusz. —

IRODALOM.

— **Budapesti Hírlap 1900-ik (XX.) évfolyam.** Az újságszínalás egyik főfeladata a közönség helyes, gyors s pontos értesítése. Még száz éve sincs annak, hogy a magyar sajtó csak a Bécsből kapott legmagasabb engedéllyel vehetett tudomást a külföld eseményeiről, így is csak hetek múlva. Ma huszonegy óra sem mulhat el, hogy a közönséget ne értesítsük, nemcsak hazánk, hanem az egész világ nevezetesebb eseményeiről. Távirat, telefon, éber levelező, a világ mind a négy tájkáráról és az ország minden népesebb pontjáról hírt adnak mindarról, mi igényt tarthat a művelt ember érdeklődésére. Tudósításaink e rengetegből kiváló atni és megrostálni, ügyesen és tetszetősen feldolgozni azt, a mi a közönségre nézve szükséges; ebben a Budapesti Hírlap fennállása óta eddig utol nem ért példaadással járt elől, mert szerkesztőségünket az a meggyőződés vezeti munkájában, hogy közönség semmit sem várhat el annyira újsgától, mint azt, hogy pontosan, megbízhatóan és lelkiismeretesen legyen tájékoztatva. Ez a közönség igazi anyagi és közművelődési érdeke, ez a mai zsrnalisztika fejlődési iránya. Ott pedig, nevezetesen azokban a rovatban, a hol magának a Budapesti Hírlapnak a véleménye, ítélete, iránya, karaktere, egyszóval egyenőntősége nyilatkozik meg, tizennégyévi túzpróba után már mindenki tudja, hogy mit várhat a Budapesti Hírlaptól. Az előfizetési feltételek a következők: egy hónapra 1 20, negyedévre 3 50, fél évre 7 —, egész évre 14 —. Vidékről legcélszerűbb a postautalványon való előfizetés. Cím: Budapesti Hírlap kiadói vatal Budapestben, VIII. kerület Rökk-Szilárd-utca 4 sz József körút 5 sz.

Csarnok.

Egy „nem talált“ vers hollétének kitalálása.

Sok minden megérett immár ez világon,
Felsőlem eshetik még több is nem bánom.
Hanem a mi velem multkoriban esett,
Arra mintha megis adnék egy keveret.
Hanem a mi egyszer megtörtént: megtörtént.
Az az eset pedig ezt vala ekként:
Hozzám még mindig oly pontosan belépe
Az én újságom, a C-surgó és Vidéke!
Történt azonban hogy annak első száma,
A mely is kelt vala, ezerkilencszázba,
Ezerkilencszázba, január elsején,
Újvízi lázban a postán eltévedvén,
Postán eltévedvén: nem jutott el hozzám,
Engemet nem kevés örömtől megfosztván.
A más újságjából tudtam bizt' meg aztat,
A mi miatt rekem annyira beadtak:
Hogy a szellemi részt illető közlemény
Ugy aliván a dolog, hogy újévtől fogva
Kezébe a pennát két szerkesztő fogja,
Szerkesztvén a lapot mint, szerkesztő társak,
Egy helyett kettőnek felsejlen a hársak,
(Bár erre mindögyik így sóhajtott fel: „bárcsak!“
Nos a fenti dolgot én hát nem tudhattam,
Mert az én újságom elveszett az utban;
S így volt szerkesztőnkhez — most: szer-
[kesztőtársához —
Küldtem versem Hogy e dolog reám gyászt
[hoz.

Miatta a talaj, hogy megírogattam:
Azt, édes Istenem, én nem is álmom am.
Nosza a druszáét azonnal közölték,
Az enyémet sohasem olvasod közönség.
Pedig lesz az én névrokonom ver-e
Az enyémmel együtt küldetett s egyszerre.
Hja, bár az ő neve ugyan mi az enyém:
Ő énám sokkal szerencsésőbb legény,
Szerencsésébb égből több kegyelmet kapván
(Nem is született ám — mint én Luca napján.)
Nos, hogy mért nem olvasod nevemet,
Ha tudni kívánok az okát, hát lehet.
Ugy látszik az ügyem felfordult itt esőtül:
Senki sem kérdezte jó új szerkesztőnkül,
Nó én legalább nem, azt hiszem más ügyem:
Hogy hol is lehet az én beküldött versem?
S bár én nem kérdeztem — adta teremtettem! —
Az új szerkesztőtárs mégis ezt izente:
(Vagy ez az üzenet talán kibúvó lyuk?
„Hi Kaposvár. Versét sehol sem találjuk.“
No hát én megmondom, hogy hol lehet, meg én:
A papír kosárban; annak a fenekén.
Nem haragból mondog. Hiszen véletlenül
A drága gyémánt is a szemébe kerül.
Hát mit az én versem, ilyen silány kavics,
Csoda-e ha épen oda tévedt az is. —
A mit történt: történt. Én megnyugszom abban.
Szerkesztő uramnak pediglen maradtam
— A ki a versemet „sehol sem találja“ —
Mig jobb verset küldök, addig is szolgálja.
(Kaposvár.)

Hollósi István.

Utazás a burok földjén.

* K. b. naplójegyzetek alapján írta: Dr. Héjjas Imre.
II.

Ugy beszélik, hogy 1650-ben ment déli
Afrikába az első hollandus csapat, melynek
száma 100 volt s a mai Capetown táján tele-
pült meg. Ez esemény után 35 év múlva
a nantesi edictum visszavonása sok ezer
francia protestánsot fosztott meg hazájától s
ezek a szomszédos Hollandiában kerestek új
otthont, honnan azonban az önként ajánlko-
zókat a holland kormány déli Afrikába
szállította. E két nemzet: a holland és a
francia ő-szekeveredéséből keltekezett a boer
(bur) nép úgy, hogy a szaporább hollandus
elem hamar bele olvasztotta magát a kisebb
számu francia elemet annyira, hogy már a
mult század végén (elbeszélünk még csak a
XIX. században él) nem akadt senki, a ki
franciául tudott volna. Am a franciák emléke
megmaradt sok családnévben és a burok
nyelvében, mely épen francia elemek által
tér el a hollandus nyelvtől.

*) K. B. annyit jelent: képzeletbeli.

A holland kormány nem sokat törődött
ezen új gyarmattal, sőt azt elnyomta s e őrt
a burok elhagyták telepeiket és mindögyre
feljebb vonultak hogy a nyomától szab-
aduljanak. E közben az elnyomó Hollandia
csatlóságának veget velet a francia forra-
dalom, Anglia pedig már ekkor végleg be-
szállította uralmát Ési-Indiában s ekkor
felismerte Dél-Afrika rendkívüli fontosságát,
ezért rátele kezett a gárdián vidékekre,
melyeket Fokföld neven elfoglalt. Erre a
burok odahagytak tanyáikat, átkeltek az
Oranje folyón mintegy 8000-an és Natáiban
telepedtek meg. Itt sem volt sokáig nyu-
tult; Natál angol gyarmattá lett, mire a
burok visszahúzódtak a partokról s a Bra-
kenbergen átmevén az Oranje és a Limpopo
vizek közt telepedtek meg eleinte több egy-
mástól független területek alkotva, de ame-
lyek csakhamar a mai két köztársasággá
— Oranje és Transvaal — tömörültek, hogy az
angoloknak sikerrelben ellenállhassanak.
Az örökös surlódásból végre háboru lett,
mely 1881-ben Anglia kemény vereségével
végződött s a két bur köztársaság függet-
lenségét biztosította.

A burok tehát az angoloktól előző a
hódítások, gyarmattal-pítások előkészítőként
szerepelnek, amennyiben újabb s újabb —
civilizáció előtt ismeretlen vidékeket foglal-
nak el a becsüléssel s ezek országait
egymás után döntik meg. Nem jelentéktelen
szerep ez, nem könnyű feladat, mert épen
itt van hazája a legerőteljesebb néper törz-
snek: a kafferek. Am a különböző kaffir
törzsek a burok előtt meg nem állhatnak,
leghelhet, vadászterületeiket elvesztik s
kénytelenek beállni a hódító burok szolgá-
nak, vagy angol területen keresni mened-
ket, hol csakhamar megvagyonosodnak, sőt
szellemi tőkét is szereznek maguknak.

Ilyenféle beszélgetések közben gyorsan
haladt az idő s mi nem-okára tengeri munk
végpontjához értünk. Immár 15 nap óta
szellette hajónk az Atlanti óceán hullámain,
tehát másnap reggel voltunk megérkezendők
Afrika legdélibb pontjára. Bíróságos köz-
szorítás után nyugalomra térünk s az álm
karjaiba vetettük magunkat.

Az álmok csodálatos képei közé is be-
lített volna a panoráma, mely másnap reggel
szemünkbe tűnt. Egy majdnem szabályos
félkör alakú öblöt fele haladtunk, melynek
középső részén emelkedik ki a parti síkság-
ból, az 1000 m. magas Tablahegy, a termé-
szet egy csodás alkotása, mert esése ri-
cs, hanem mintha tetejét óriási kéz simára
vágta volna s most csakúgy úgy nyúlik az
ég felé. Jobbra tőle: a körív keleti részén
a fekvő oroszlánhoz hasonló „Oroszlánhegy“
áll ott, melyvel szemben a nyugati részén
az „Ördöghegy“ emeli föl mégtépett fejét.
E hegyek most kopárak, téglavörös színűek
miután a déli földgömbön járunk s így ott
most a nyár közepe van, óriási hőség mely
mindent leéget s csupaszon hagyja a vörös
homokkösziklákat.

E hegyeknek védett aljában terül el
Capetown, angol módra nyílegyenesen épít-
tett utcáival, melyek a tengerparti síkságból
a főttebb emelt hegyek lejtőre is fölka-
paszkodnak, mi által a város messziről egy
amphitheatrumbonyomását gyakorolja szem-
lélőre.

Az első pillanatra meggyőződünk, hogy
a vagyoni, a jólét hazájába érkezünk, mert
hiába a természet mostohasága, a perzselő
hőség, a hóapok óta tartó esőtelenség
azért a város háttérében, főleg az Oroszlán-
hegy lábánál buja zöld keretből villak,
nyári mulatók fehér falai, piros tetői kandi-
kálnak elő.

Becsússzon meg az olvasó, ha kissé
huzamosabban időztem e csodás vidékenél, de
nem tudtam szabadulni a varázs hatása alól,
bár ezen közben gyorsan közeledtünk a par-
tok felé s a körív egyre távolult, szemünk-
kel alig tudtuk többé átfogni s kénytelenek
voltunk egyes pontokat: a távolból kibontá-
kozó város egyes szebb épületeit venni
szemügyre.

E közben közvetlen a város elé érkez-
tünk. Hajónk megállt, a horgony lebecsátta-
tott s nem-okára hozánk önként a kikötő

kapitányságának vizsgáló esőnkje. Miután
sem ragályos betegség, sem dugáru nem
constatáltatott hajónkon, elhangzott a rövid
„all right“ s mi kiléteztünk.

Elször is egy malay vezető fogad-
tunk, ki elvezetett bennünket a „Hotel
Hansához“, mely egyike a város legjobb és
legelőbb vendéglőinek. Itt nem-okára a
Fokföld specialitása: néhány palack constan-
tiabor elfogyasztása közben megállapítottuk
úri tervünket. E szerint Colesbergig vasuton
mennék, de onnantól kezdve az azon vidéken
használatos ökörszekeret szerzünk s így jár-
juk be a burok földjét, szóval mellőzzük a
vasutat, mely ma már a burok földjét is át-
szeli.

Capetowntól Colesbergig közel 800 km.
távolság van a vasuton s így egy nap alatt
ez az út megtehető annyival is inkább, mert
a megállóhelyek nagyon nagy távolságra
vannak egymástól, főleg a középső u. n.
Karoo vidéken, mely most valóságos sivatag-
képet mutatott, miután az esős idő alatt
olyan buja növényzetét a nyári hőség
az utolsó szög leperzselte. Kihalt most ez
a vidék, mert a farmerek elhúzódtak főleg
az Oranje melé s a hegyi hegységekre, ott
még találnak jó legelőket megszámlálhatat-
lan juh- és szarvasmarha esordók számára.

Miközben vonatunk tova haladt vég-
állomása felé, az alatt alkalmunk volt meg-
figyelni déli Afrika földrajzi viszonyait, me-
lyek már csak azért is érdekelték bennünket,
miután a most folyó hadműveletokra irán-
nyító befolyással vannak.

Déli Afrika — mint általában egész
Afrika — egy lépcsőzetesen fokról fokra
emelkedő terület olyan formán, hogy a tenger
szintjétől kimúlva, nagy lépcső víz s
száraz föld beléje fele. Az első lépcső 200
méter magasságban van a tenger színe felett,
a második már 500, a harmadik 1000 s a
negyedik közel 2000 méter magasság. A
talajnak ezen lépcsőzetes emelkedése úgy
szóva egészen szabályos a keleti partokon
és vízszintes irányban sehol sem tesz ki
500 km-nél szélesebb szaklatot.

A burok földje tehát 2000 méter ma-
gasságú an fekvő terület a honnan 4 lépcső víz
le a tengerparthoz s ez a lejtősség csak
500 km. területen megy végbe. E képzeletű
tehát az angolok helyzetének nehézsége,
kik a legelső lejtőről kapaszkodnak feljebb
és feljebb, mi alatt teljesen ki vannak téve
a fajak fölött védett állásban lévő burok
gyilkos tüzeinek. Ha aztán föl is érnek az
angolok a lefelől lejtőre, akkor maguk
előtt találnak egy természetes kőfalat: a
Sárkányhegységet, mely majdnem minden
pontján eéri a 3000 m. magasságot, sőt
sok helyen ennél is magasabb. Ha a burok
hazájuknak ezen határhegylancolatát vissza-
szorítottatnak, akkor következik csak a Sár-
kányhegység megrohanása, mi annál nehe-
zebb, mert alig van néhány járható hágója.
A legfontosabb átvezető út a Tugela vize
mentén kanyarog felfelé Durbantól kiün-
dülva Pietermaritzburgon át s a Van Renen
szoroson keresztül vize Harrysmittel végző-
dik, mely város már Oranje állam területén
található. Utóbbi várossal szemben van, már
angol területen Ladysmith s így e hely a
legfontosabb átjáró kulcsa. Ezért folyik az
angol-bur háboru legelkeseredettebben ezen
pont körül s amíg az angolok keletről akar-
nak a burok földjére behatolni, addig min-
dig e pont körül fog forogni a háboru koc-
kaja.

Ilyen tárgy körül forgott a beszélgetés,
melyben a vezérszerepet tudós úri társunk
dr. W. Sieversvite. Bizonyára még több
tanúságos részletet hallattunk volna, de ezen
közben vonatunk megállította futását s pár
perc múlva elértek végső állomásunkat:
Colesberget.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

— Enke-gyujtó Temesvár. — Kivánságunknak
eleget tettük.
— T—n. Berény. Nagyon köszönöm a gazda-
sági cikket. Talán már a legközelebbi számunk
hozni fogja.
— M—s. B—s. Lehetetlen volt az elmenetel
A szükség, de a halál is törvényt bont. Lovelédet
a jövő számba szántam.
— Kivánságunk. Hogy Cserdes Elemér kiesője,
el nem árulhatom, gondolkozzék rajta, majd eltalálja.